

153. sz. Egyezmény

a munka- és pihenőidőről a közúti szállításban

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája,

Amelyet a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa hívott össze Genfben, és amely 1979. június 6-án hatvanötödik ülészakára ült össze,

Miután úgy határozott, hogy különböző javaslatokat fogad el a közúti szállítás munka- és pihenőidejére vonatkozóan, amely kérdés az ülészak napirendjének ötödik pontjaként szerepelt, és

Miután úgy döntött, hogy ezeket a javaslatokat egy nemzetközi Egyezmény formájában adja közre,

a mai napon, 1979. június 27-én elfogadja az alábbi Egyezményt, amely „A munka- és pihenőidőről (közúti szállítás) szóló 1979. évi Egyezmény” néven idézhető:

1. cikk

1. A jelen Egyezmény azon bérért munkavállaló gépkocsivezetőkre vonatkozik, akik vagy harmadik fél részére történő szállítással foglalkozó vállalatok, vagy saját célra árukat vagy személyeket szállító vállalatok részére, áruk vagy személyek belföldi vagy nemzetközi közúti szállításában hivatásszerűen dolgoznak.

2. Ellenkező rendelkezések hiányában jelen Egyezmény a továbbiakban vonatkozik azokra a gépjármű tulajdonosokra is, akik hivatásszerűen vesznek részt a közúti szállításban, valamint ezek nem fizetett családtagjaikra, amikor gépkocsivezetőként dolgoznak.

2. cikk

1. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve a jelen Egyezmény rendelkezéseinek vagy azok közül egyeseknek a hatálya alól kivonhatja azokat a személyeket, akik az alábbi területeken használt gépkocsikat vezetnek -

- (a) városi szállítás vagy a városi szállítás bizonyos fajtái, tekintetbe véve használatuk sajátos műszaki feltételeit és a helyi feltételeket;
- (b) a mező- és erdőgazdasági vállalatok által végzett szállítás, amennyiben ezeket a szállításokat traktorok vagy egyéb olyan gépek végzik, amelyek helyi mező- és erdőgazdasági munkák céljára használatosak és kizárólag e vállalatok részére dolgoznak;
- (c) betegek és sérültek szállítása, mentési szállítás és tűzoltó szolgálatok részére végzett szállítás;
- (d) nemzetvédelmi és rendőrségi célokból végzett szállítás, vagy más hatóság fontos szolgálatai részére végzett szállítás, amennyiben ez nem jelent konkurenciát a harmadik személyek részére szállító vállalatok számára;
- (e) taxival történő szállítás; vagy

(f) olyan szállítás, amely a szállítóeszköz típusa, annak személy- vagy áruszállítási kapacitása, valamint korlátozott útvonaluk és a megengedett legnagyobb sebességük miatt úgy tekinthető, hogy nem igényel külön szabályozást a vezetési időt és a pihenőidőt illetően.

2. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve határozzon meg alkalmas szabványokat azon gépjárművezetők vezetési- és a pihenőidejére vonatkozóan, akiket kivontak a jelen Egyezmény rendelkezéseinek, vagy azok egy részének hatálya alól a jelen cikk 1. bekezdésének rendelkezései értelmében.

3. cikk

Minden ország illetékes hatósága vagy szerve konzultáljon a munkaadók és a munkavállalók érdekelt képviselői szerveivel, mielőtt határozatot hozna a jelen Egyezmény rendelkezéseinek hatálya alá tartozó bármely kérdésben.

4. cikk

1. A jelen Egyezmény szempontjából a „munkaidő” fogalma azt az időt jelenti, amit a bérért munkavállaló gépjárművezető a következőkre fordít:

- (a) vezetésre, valamint a gépjármű menetideje alatt végzett egyéb munkákra; és
- (b) gépjárművel, utasaival vagy rakományával összefüggő kiegészítő munkákra.

2. Azokat az időszakokat, amikor a gépjárművezető a gépjárművön vagy munkahelyén várakozik vagy készenlétben van, és amelyek alatt idejével nem rendelkezik szabadon, a munkaidő részének lehet tekinteni, mégpedig olyan mértékben, amelyet minden országban az illetékes hatóság vagy szerv, kollektív megállapodások vagy a nemzeti gyakorlatnak megfelelő bármely más eljárás határoz meg.

5. cikk

1. A gépjárművezetőnek nem engedélyezhető, hogy négy órát meghaladóan, szünet nélkül folyamatosan vezessen.

2. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve, a sajátos nemzeti feltételek figyelembe vételével, engedélyezheti a jelen cikk 1. bekezdésében jelzett idő legfeljebb egy óras túllépését.

3. A jelen cikkben említett szünet hosszát, valamint annak esetleges felosztását az egyes országok illetékes hatósága vagy testülete határozza meg.

4. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve meghatározhat olyan eseteket, amikor a jelen cikk rendelkezései nem alkalmazhatók, mert a menetrend alapján vagy a munka megszakításos jellege miatt a gépjárművezetőnek megfelelő szünetek állnak rendelkezésére.

6. cikk

1. A maximális összesített vezetési idő, beleértve a túlmunkát is, nem haladhatja meg a napi kilenc órát és a heti negyvennyolc órát.

2. A jelen cikk 1. bekezdése szerinti összesített vezetési idő az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve által meghatározott számú nap vagy hét átlagként is kiszámítható.

3. A jelen cikk 1. bekezdésében meghatározott összesített vezetési időt csökkenteni kell, ha a szállítás különösen nehéz körülmények között történik. Minden ország illetékes hatósága vagy szerve határozza meg ezeket az eseteket és az érintett gépjárművezetők esetében alkalmazott összesített vezetési időt.

7. cikk

1. Minden bérért dolgozó gépjárművezető jogosult szünet igénybe vételére öt órai, a jelen Egyezmény 4. cikk 1. bekezdése szerint meghatározott folyamatos munka után.

2. A jelen cikk 1. bekezdése szerinti szünet hosszát és, ahol az helyénvaló, annak több részre osztásának módját az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve határozza meg.

8. cikk

1. A gépjárművezetők napi pihenőideje legalább tíz egymást követő óra a munkanap kezdetétől számított minden huszonnégy órás időszakban.

2. A napi pihenőidő az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve által meghatározott időszakok átlagaként is számítható, de semmiképpen sem lehet nyolc óránál rövidebb és hetenként legfeljebb két alkalommal csökkenthető nyolc órára.

3. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve különböző időtartamú napi pihenőidőket írhat elő aszerint, hogy utasok vagy áruk szállításáról van-e szó, vagy hogy a gépjárművezető a pihenőidőt lakhelyén vagy azon kívül veszi igénybe, feltéve, hogy a jelen cikk 1. és 2. bekezdéseiben előírt minimális számú órát betartják.

4. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve a jelen cikk 1. és 2. bekezdéseiben foglaltaktól eltérő időtartamú napi pihenőidőt, és ezek igénybevételeének eltérő módját is előírhatja az olyan járműveknél, amelyek személyzete két vezetőből áll, vagy amelyek komphajót vagy vasúti szállítást vesznek igénybe.

5. Napi pihenőideje alatt nem kívánható meg a gépjárművezetőtől, hogy a járművön vagy annak közelében tartózkodjon, amennyiben megtette a jármű és a rakomány biztonsága érdekében szükséges intézkedéseket.

9. cikk

1. Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve átmeneti időre kivételeket engedélyezhet, de csak az elengedhetetlenül fontos munkák elvégzéséhez szükséges mértékben, a jelen Egyezmény 5., 6., 7., és 8. cikkei által meghatározott vezetési idő és folyamatos munkaidő meghosszabbítása, illetve a napi pihenőidő csökkentése terén -

- (a) baleset, műszaki hiba, váratlan késés, szolgálat áthelyezés vagy a forgalom fennakadása esetén;
- (b) *vis maior* esetén; és
- (c) sürgős és kivételes esetekben, a közérdekű szolgálatok működésének biztosítása érdekében.

2. Ha a közúti szállítás országos vagy helyi viszonyai nem teszik lehetővé a jelen Egyezmény 5., 6., 7., vagy 8 cikkében foglaltak szigorú betartását, az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve az itt szabályozott vezetési időben és a folyamatos munkaidőben hosszabbításokat, a napi pihenőidőben pedig csökkentéseket engedélyezhet, és a jelen Egyezmény 1. cikk 2. bekezdésében meghatározott gépjárművezetők esetében az 5., 6., vagy 8. cikk alkalmazása alól kivételeket engedélyezhet. Ilyen esetben az érintett tagállam a ratifikációjához csatolt nyilatkozatban írja le ezeket az országos vagy helyi feltételeket, valamint a jelen bekezdés alapján engedélyezett hosszabbításokat, csökkentéseket vagy kivételeket. Az ilyen tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Alapokmányának 22. cikke alapján beterjesztett jelentéseiben köteles jelezni, hogy milyen előrehaladás történt a jelen Egyezmény 5., 6., 7., és 8. cikkeinek szigorúbb vagy szélesebb körű alkalmazása terén, s nyilatkozatát egy későbbi nyilatkozattal bármikor érvénytelenítheti.

10. cikk

1. Az illetékes hatóság vagy szerv minden országban köteles-

- (a) egyéni ellenőrző könyv rendszeresítéséről gondoskodni, meghatározni kiállításának feltételeit, tartalmát és hogy hogyan vezesse azt a gépjárművezető; és
- (b) meghatározni a jelen Egyezmény 9. cikke 1. bekezdése alapján teljesített munkaórák és az azokat igazoló körülmények bejelentésére vonatkozó eljárást.

2. Minden munkaadó köteles-

- (a) az ország illetékes hatósága vagy szerve által jóváhagyott formában kimutatást vezetni az alkalmazásában álló valamennyi gépjárművezető munka- és pihenőidejéről; és
- (b) ezt a kimutatást az ellenőrző szervek rendelkezésére bocsátani, az ország illetékes hatósága vagy szerve által előírt feltételek szerint.

3. A jelen cikk 1. és 2. bekezdéseiben említett hagyományos ellenőrzési eszközöket, ha ez bizonyos szállítási kategóriáknál szükségesnek mutatkozik, lehetőleg ki kell egészíteni vagy helyettesíteni kell olyan korszerű eszközök igénybevételével, mint például regisztráló sebességmérők, az ország illetékes hatósága vagy szerve által kialakítandó szabályok szerint.

11. cikk

Az egyes országok illetékes hatósága vagy szerve gondoskodikjék-

- (a) megfelelő felügyelet rendszerről, amely gondoskodik a vállalatokon belüli és a közutakon történő ellenőrzésről; és
- (b) megfelelő büntetésekről, a jelen Egyezmény előírásainak megsértése esetén.

12. cikk

Amennyiben a jelen Egyezmény rendelkezéseit nem kollektív szerződések, döntőbírószági határozatok, vagy más, az ország gyakorlatának megfelelő módon léptetik életbe, azokat törvények vagy rendeletek útján kell alkalmazni.

13. cikk

A jelen Egyezmény módosítja a munka- és pihenőidőről (közúti szállítás) szóló 1939. évi Egyezményt.

14. cikk

A jelen Egyezmény hivatalos ratifikációit a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával kell közölni nyilvántartásba vétel céljából.

15. cikk

1. A jelen Egyezmény a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tagállamai közül csak azokra nézve kötelező, amelyeknek ratifikációit a főigazgató nyilvántartásba vette.

2. Az Egyezmény azon időponttól számított tizenkét hónap múlva lép hatályba, amikor két tagállam részéről történt ratifikációt a főigazgató nyilvántartásba vette.

3. A továbbiakban a jelen Egyezmény minden tagállamra nézve tizenkét hónappal azon nap után lép hatályba, amelyen a tagállam ratifikációját nyilvántartásba vették.

16. cikk

1. A jelen Egyezményt ratifikáló tagállam a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatójával egy nyilvántartásba vétel céljából közölt nyilatkozat útján mondhatja fel az Egyezmény első hatályba lépésének időpontjától számított tíz év elteltével. Az ilyen felmondás a nyilvántartásba vételét követő egy év elteltével válik hatályossá.

2. Az a tagállam, amely a jelen Egyezményt ratifikálta, és amely az előző bekezdésben említett tíz éves időszak lejártá utáni egy éven belül nem él a jelen cikkben biztosított felmondási jogával, újabb tíz éves időszakra kötelezettségben marad. Ezt követően minden tíz év elteltével mondhatja fel a jelen Egyezményt a jelen cikkben előírt feltételek szerint.

17. cikk

1. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet valamennyi tagállamát köteles értesíteni a Szervezet tagállamai által vele közölt valamennyi ratifikálás illetve felmondás nyilvántartásba vételéről.

2. A főigazgató a második ratifikáció nyilvántartásba vételéről küldött értesítésével egyidejűleg felhívja a Szervezet tagállamainak a figyelmét az Egyezmény hatályba lépésének időpontjára is.

18. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal főigazgatója az előző cikkek rendelkezéseivel összhangban nyilvántartásba vett ratifikációkat és felmondásokat az Egyesült Nemzetek Alapokmányának 102. cikke szerint valamennyi részletükben nyilvántartásba vétel céljából megküldi az Egyesült Nemzetek főtitkárának.

19. cikk

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Igazgató Tanácsa az általa szükségesnek ítélt időpontokban jelentést terjeszt az Általános Konferencia elé a jelen Egyezmény helyzetéről, és megvizsgálja, kívánatos-e a Konferencia napirendjére tűzni az Egyezmény részleges vagy teljes módosításának kérdését.

20. cikk

1. Ha a Konferencia a jelen Egyezményt részben vagy egészében módosító új Egyezményt fogad el, az új Egyezmény eltérő rendelkezése hiányában-

- (a) az új módosító Egyezmény valamely tagállam által történő ratifikálása, tekintet nélkül a fenti 16. cikk rendelkezéseire, *ipso jure* magában foglalja a jelen Egyezmény azonnali felmondását, amennyiben és amikor az új módosító Egyezmény hatályba lép;
- (b) az új módosító Egyezmény hatályba lépésekor lezárul a jelen Egyezmény ratifikálásának lehetősége a tagállamok előtt.

2. A jelen Egyezmény jelenlegi formájában és tartalmával mindenképpen érvényben marad mindazon tagállamokra nézve, amelyek a jelen Egyezményt ratifikálták, de a módosító Egyezményt nem.

21. cikk

A jelen Egyezmény szövegének angol és francia változata egyaránt hiteles.